Søker

Institusjonsopplysninger

Institusjonsnavn	Universitetsbiblioteket i Bergen
Institusjonens e-postadresse	post@ub.uib.no
Postadresse	Postboks 7808
Postnummer	5020
Poststed	Bergen
Kontonummer	76 940 500 857
Institusjonens leder	
Fornavn	Maria Carme
Etternavn	Torras Calvo
Telefon	91 545 139
E-post	maria.carme.torras@uib.no
Er institusjonens leder kontaktperson for prosjektet?	Nei
Kontaktperson	
Fornavn	Jenny
Etternavn	Ostrop
Telefon	55 588 391
E-post	jenny.ostrop@uib.no

Søknadstype

Velg søknadstype

Søknadstype	Innsatsområder
Innsatsområder	• Åpen forskning og bibliotek

Prosjekt

Beskriv prosjektet

Prosjekttittel	Datahåndteringsplaner: støttepakke for norske UH-bibliotek
Mål	Prosjektet skal etablere en helhetlig datahåndteringsplan-støttepakke som kan tas i bruk ved større og mindre UH-bibliotek. Forskere møter krav om å levere en datahåndteringsplan (DHP) for å fremme arkivering av FAIR forskningsdata for gjenbruk i forskning og i næringslivet. Forskningsdatastøtte utgjør en stadig større andel av fagbibliotekenes virksomhet, og god veiledning er avgjørende for at en DHP fungerer som et bevisstgjørende og nyttig verktøy. For tiden varierer anbefalingene ved norske UH-institusjoner, og et nylig UB-BOTT samarbeidsprosjekt har identifisert behovet for en felles tolkning av DHP-retningslinjer og utarbeidelse av samordnede maler og veiledningstekster. Målsettingen med prosjektet er derfor å lage en helhetlig støttepakke under åpen lisens som omfatter veiledning for støttepersonell, korte tekster for bruk i digitale DHP-verktøy, og supplerende informasjonsressurser for forskere og studenter. Vedlikehold av støttepakken ivaretas gjennom en åpen bidragsprosess.

Prosjektbeskrivelse

Bakgrunn:
Å gjøre forskningsresultater etterprøvbare, bredt tilgjengelige, og gjenbrukbare gjennom åpen forskningspraksis har vært en nasjonal og internasjonal målsetting de siste årene. UH-bibliotek har ledsaget prosessen både som deltakere i strategiarbeidet, infrastrukturleverandører, og gjennom opplæring av ansatte og studenter.
Forskningsfinansiører som NFR og EU er i startfasen med å evaluere åpen forskning i prosjektsøknader, og forskere etterlyser bedre veiledning og støttetjenester. Etter at åpen tilgang til forskningsartikler har blitt innarbeidet, blir stadig større vekt lagt på tilgjengeliggjøring av de forskningsdata som underligger publikasjonene. Forskningsdata fra offentlig finansiert forskning anses som offentlig informasjon, og gjenbrukbare datasett er verdifulle både for akademia og næringslivet (jf. kap. 8, Meld. St.5 (2022–2023)*). Data skal være “så åpne som mulig, så lukkede som nødvendig”

(jf. Nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata). FAIR-prinsippene, et sett av prinsipper som skal legge til rette for gjenbruk av forskningsdata og tilknyttede metadata, er adoptert internasjonalt og har inngått i krav fra NFR og norske institusjoner. De siste to årene har deltakere fra UH-bibliotek bidratt til flere utredninger om deling av forskningsdata og tilknyttede tjenester og infrastruktur (jf. rapportene Hvordan skal vi dele forskningsdata, Infrastruktur og tjenester for FAIR forskningsdata, Investering i infrastrukturer for FAIR forskningsdata og særlig relevante forvaltningsdata for forskning). At felles infrastruktur og støtteressurser er avgjørende for deling av forskningsdata og for å senke terskelen for gjenbruk slås også fast i nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023 (jf. avsnitt 6.5).

Arkivering av FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) forskningsdata bygger på gode rutiner for datahåndtering allerede fra prosjektstart. I praksis møter forskere krav om å levere en datahåndteringsplan (DHP) i oppstartsfasen av et forskningsprosjekt og en revidert versjon når prosjektet er avsluttet. En DHP er et strukturert dokument som skal veilede forskere til å vurdere gjenbruk av eksisterende datasett, følge gode rutiner for datainnsamling, behandling og lagring underveis i prosjektet, og arkivering av dataene i tråd med FAIR-prinsippene senest ved prosjektslutt. Datasikkerhet, personvern, og forskningsetiske hensyn for datahåndteringen skal beskrives. Et eksempel på etiske retningslinjer som er ønsket implementert i norske forskningsprosjekter er CARE-prinsippene for urfolksdata. God veiledning er avgjørende for at forskere opplever utarbeiding av en DHP som et nyttig verktøy som bevisstgjør og legger til rette for god datahåndtering i prosjektforløpet, heller enn en administrativ byrde. Per i dag må forskere navigere mellom flere digitale DHP-verktøy, maler og veiledningsressurser, som i varierende grad er relevante og nyttige med tanke på fagfelt, datatyper og nasjonale forhold. Anbefalingene er heller ikke samordnet mellom norske UH-institusjoner (jf. UB-BOTT-samarbeid om datahåndteringsplaner). Målsettingen med prosjektet er derfor å lage en helhetlig DHP-støttepakke under åpen lisens som umiddelbart kan tas i bruk ved norske UH-bibliotek.

Mål:
Prosjektet skal følge opp anbefalingen fra “UB-BOTT-samarbeid om datahåndteringsplaner: kartlegging og anbefalinger” (2022) om å bygge opp samordnete DHP-veiledningsressurser. Det skal utarbeides en støttepakke under åpen lisens med 3 leveranser:
L1: En kunnskapsbase for støttepersonell basert på felles tolking av DHP-retningslinjer og minstekrav. Ressursen suppleres med lenker til aktuelle policyer og juridiske og forskningsetiske reglement og retningslinjer som gjelder i Norge.
L2: Korte veiledningstekster på norsk og engelsk rettet mot forskere for bruk i DHP-verktøy anbefalt i rapporten, som grunnlag for pilotering av felles BOTT-DHP-maler.
L3: Informasjonsressurser på norsk og engelsk som formidler sentrale aspekter i DHP, rettet mot forskere og studenter på norske UH-institusjoner.

Gjennomføring:
Arbeidet vil bli gjennomført gjennom digitalt samarbeid i tillegg til to fysiske sprint-økter, som er en effektiv måte å samle kompetanse og samarbeide på. Prosjektet vil deles inn i 3 arbeidspakker (AP)

med tilknyttede leveranser (L):

AP1: Som første steg vil prosjektgruppen kartlegge eksisterende DHP-informasjonsressurser i Norge og utarbeide en kunnskapsbase (L1) basert på en annotert tolkning av "Practical Guide to the International Alignment of Research Data Management" fra Science Europe-konsortiet som beskriver minstekrav for DHP og anbefales både av NFR og EU (Milepæl 1). En kan bl.a. bygge på rapporten "UB-BOTT-samarbeid om datahåndteringsplaner", rapportene om forskningsdatainfrastruktur, og prosjektet "Open Science Toolbox". Målgruppen er støttepersonell ved både store og mindre UH-bibliotek (jf. Kompetanserammeverk for forskningsdatastøtte) og samskrivingen vil bli gjennomført gjennom en åpen bidragsprosess og versjonskontroll som vil legge til rette for videreutvikling og enkelt vedlikehold etter prosjektslutt.

AP2: Basert på Milepæl 1 vil prosjektgruppen først utarbeide DHP-maler og veiledningstekster for bruk i DHP-verktøy tilpasset norske forhold og ulike fagdisipliners behov. Såfremt det er hensiktsmessig, vil RDAs standard for maskinhåndterbare DHP innarbeides. En pilot (Milepæl 2) vil presenteres for fagmiljøene for brukertesting gjennom kontaktpersoner i prosjektet "Kuratornettverk for FAIR forskningsdata" og Research Data Alliance Norway (RDA-NO). Tilbakemeldingene vil bli innarbeidet før ressursen blir ferdigstilt og tilbudt på norsk og engelsk (L2). Pilotering i verktøyet Data Stewardship Wizard kan utprøves med støtte fra ELIXIR-NO allerede før en beslutning om et felles abonnement for DHP-verktøy er tatt.

AP3: Basert på Milepælene 1+2 og som supplement til L2 vil informasjonsressurser utarbeides på både norsk og engelsk som forklarer sentrale aspekt og konsepter i DHP for forskere og studenter, f.eks. veiledningstekster og korte videoer. Det blir lagt vekt på bruk av RDA-NO terminologilisten for åpen forskning og forskningsdatahåndtering. Materialet vil ta hensyn til universell utforming og lages med grafisk profil som representerer den norske UH-sektoren på tvers av institusjoner (L3). Publisering vil bli koordinert med eksisterende formidlingsplattformer som f.eks. openscience.no eller PhD-On-Track.

Alle leveransene skal publiseres med en åpen lisens. Tekstressursene vil ligge på en plattform (f.eks. git eller publiseringssystem) som tillater at alle brukere kan foreslå endringer i en åpen og transparent prosess. Mens denne arbeidsflyten er nokså etablert i internasjonale prosjekt, er åpne bidragsprosesser per i dag lite utbredt i norske UH-bibliotek, og prosjektet etablerer dermed et nytt bruksmønster. Kvalitetssikring vil skje gjennom å benytte seg av nettverk etablert i tidligere prosjekter,og for å sikre at ressursene blir tilgjengelige og holdes oppdaterte på lengre sikt, uten å være avhengig av en enkeltinstitusjon. Leveransene vil promoteres gjennom kuratornettverket, RDA-NO, openscience.no, PhD-On-Track og bidrag på konferanser for UH- og biblioteksektoren.

UiB vil være prosjekteier, koordinere prosjektet, og vil sammen med NTNU gjennomføre en stor andel av det løpende arbeidet. Samarbeidspartnere vil bidra i prosjektaktiviteter, sprint-økter og utarbeidelse og kvalitetssikring av leveransene.

* Referanseliste som vedlegg

Framdriftsplan

Prosjektet er	Ettårig

Aktivitetsplan for prosjektet

Beskrivelse	Arbeidspakke 1 - Kartlegging av eksisterende ressurser og utarbeidelse av en annotert tolkning av DHP-retningslinjer og kunnskapsbase for støttepersonell. En rutine for transparent samarbeid om tekstressurser (f.eks. git eller publiseringssystem) vil bli etablert. Vi vil kartlegge og samle eksisterende DHP-informasjonsressurser og aktuelt materiale i Norge (og eventuelt andre aktuelle nordiske/europeiske land). Resultatene fra kartleggingen vil danne grunnlaget for en kunnskapsbase for støttepersonell (L1). Bl.a. vil vi utarbeide en annotert tolkning av “Practical Guide to the International Alignment of Research Data Management” fra Science Europe-konsortiet koblet til policyer og juridiske og forskningsetiske reglement og retningslinjer som gjelder i Norge (Milepæl1). Milepæl 1: Første versjon av annotert tolkning av Science Europe guidelines.
Aktivitetsperiode	
Fra dato	01.10.2023
Til dato	01.02.2024

Beskrivelse	Arbeidspakke 2 - Utarbeidelse av DHP-maler og veiledningstekster for bruk i DHP-verktøy. Maler for DHP og tilhørende veiledningstekster vil bli utarbeidet for aktuelle verktøy for norske fagmiljøer i tråd med anbefalinger fra rapporten “UB-BOTT samarbeid om datahåndteringsplaner” (2022). En pilot vil presenteres for fagmiljøene gjennom eksisterende nettverk, og en implementering i verktøyet Data Stewardship Wizard vil gjennomføres i samarbeid med ELIXIR-NO. Tilbakemeldingene fra fagmiljøer og andre vil bli innarbeidet før tekster/ressursene blir ferdigstilt på norsk og engelsk (L2). Milepæl 2: Første versjon av DHP-maler og veiledningstekster.
Aktivitetsperiode	
Fra dato	01.01.2024
Til dato	01.08.2024

Beskrivelse	Arbeidspakke 3 - Utvikling av informasjonsmateriale for forskere og studenter. Vi vil utarbeide ulike typer informasjonsmateriell og opplæringsressurser, f.eks. veiledningstekster og korte videoer, om sentrale aspekter i DHP for forskere og studenter ved norske UH-institusjoner, både på norsk og engelsk (L3). Ved behov vil ekstern bistand leies inn for å få inn nødvendig kompetanse knyttet til eksempelvis videoproduksjon, grafikk eller universell utforming.
Aktivitetsperiode	
Fra dato	01.03.2024
Til dato	01.09.2024

Beskrivelse	Gjennomføring av 2 fysiske sprint-økter. I tillegg til digitalt samarbeid og skrivebordanalyse vil vi samle prosjektdeltakernes kompetanse i 2 fysiske sprint-økter for å arbeide fokusert med konkrete problemstillinger og ferdigstille leveranser. Denne måten å samarbeide på er inspirert av en "Hackathon" og har vist seg som en tidseffektiv tilnærming for samproduksjon av materiale.
Aktivitetsperiode	
Fra dato	01.11.2023
Til dato	01.07.2024
Beskrivelse	Ferdigstilling, formidling og rapportering. Alt av ressurser og materiell til støttepakken vil ferdigstilles etter testing, tilbakemeldinger og følgende justeringer. Ressursene vil bli overlevert til aktuell plattform/nettverk, slik at de blir gjort tilgjengelige og vedlikeholdt på lengre sikt. Prosjektet og den tilgjengelige støttepakken vil bli formidlet gjennom aktuelle seminarer og konferansebidrag, og sluttrapport for prosjektet vil utarbeides.
Aktivitetsperiode	
Fra dato	01.05.2024
Til dato	01.11.2024

Andre opplysninger

Andre opplysninger/kommentarer om framdrifts-/aktivitetsplan	Gantt-diagram av framdriftsplanen som vedlegg.

Budsjett

1. prosjektår

Søknadsbeløp fra Nasjonalbiblioteket	1 400 000

Andre inntekter 1. prosjektår

Beskrivelse	Egenandel Universitetet i Bergen (UiB)
Beløp	350 000

Beskrivelse	Egenandel Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
Beløp	250 000

Beskrivelse	Egenandel Universitetet i Oslo (UiO)
Beløp	100 000

Beskrivelse	Egenandel UiT Norges arktiske universitet (UiT)
Beløp	100 000

Inntekter totalt 1. prosjektår:	2 200 000

Utgifter 1. prosjektår

Beskrivelse	Lønnskostnader inkl. 20% overhead
Beløp	840 000

Beskrivelse	Gjennomføring sprint-økt 1
Beløp	80 000
Beskrivelse	Gjennomføring sprint-økt 2
Beløp	80 000
Beskrivelse	Reiser og konferansedeltakelse
Beløp	150 000
Beskrivelse	Tilpasning/utvikling av nettressurser
Beløp	225 000
Beskrivelse	Andre kostnader
Beløp	25 000
Beskrivelse	Egenandel samarbeidspartnere
Beløp	450 000
Beskrivelse	Egenandel UiB
Beløp	350 000

Utgifter totalt 1. prosjektår:	2 200 000

Totalt

0

Samarbeidspartnere

Har du samarbeidspartner(e)?	Ja
Navn	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
Beskriv samarbeidet	NTNU har en teknisk-naturvitenskapelig hovedprofil, men har en stor faglig bredde som dekker de fleste fagfelt, inkludert humaniora, samfunnsvitenskap, økonomi, helse og kunstfag. Åpen vitenskap er del av NTNUs overordnede strategi for å oppnå visjonen om "Kunnskap for en bedre verden". NTNU Universitetsbiblioteket tilbyr tjenester, infrastruktur og veiledning til ansatte og studenter for å legge til rette for åpen tilgang til forskningsresultater, samt å bidra til etterprøvbar forskning og FAIR data. Institusjonen vil gjennomføre en stor andel av det løpende arbeidet sammen med UiB og bidra i prosjektaktiviteter, sprint-økter, utarbeidelse og kvalitetssikring av leveransene.
Navn	Universitetet i Oslo (UiO)
Beskriv samarbeidet	Universitetet i Oslo er en av Norges største breddeuniversitet med åtte fakultet og en rekke forskingssentre. Åpen forskning har vært et satsingsområde ved UiO i mange år, og siden 2015 har særlig forskningsdatahåndtering vært et viktig felt, med fokus på kompetanseheving, utbygging av infrastruktur og etablering av et Senter for Digital Forskerstøtte (DSC). DSC står i sentrum for forskerstøtte for datahåndtering ved Universitetsbiblioteket. Institusjonen vil bidra i prosjektaktiviteter, sprint-økter, utarbeidelse og kvalitetssikring av leveransene.

Navn	UiT Norges arktiske universitet
Beskriv samarbeidet	UiT er et breddeuniversitet med seks fakulteter. UiT står bak tjenesten DataverseNO, som er et nasjonalt forskningsdataarkiv basert på et samarbeid og nettverk mellom deltakende partnerinstitusjoner (per i dag 13 norske UH institusjoner og ett forskningsinstitutt) og felles rutiner og beste praksis for forskningsdatakuratering. DataverseNO er sertifisert av CoreTrustSeal. UiT gir også en rekke kurs for ansatte og studenter innen forskningsdatahåndtering. Dette omfatter åpne kurs så vel som kurs rettet mot konkrete målgrupper. Institusjonen vil bidra i prosjektaktiviteter, sprint-økter, utarbeidelse og kvalitetssikring av leveransene.

Navn	ELIXIR Norge (ELIXIR-NO)
Beskriv samarbeidet	ELIXIR-NO er den norske noden til ELIXIR, den europeiske forskningsinfrastrukturen for biomolekylære data, med subnoder ved UiB, UiO, NMBU, NTNU, UiT og finansiering fra Norges Forskningsråd. ELIXIR-NO tilbyr et verktøysett for datahåndtering inkl. FAIR planlegging, datalagring, dataanalyse, datamegling til sertifiserte ELIXIR-arkiver og kuratering av databaser. I tillegg holder ELIXIR-NO jevnlig workshops og kurs om datahåndtering, dataanalyse og programmering for forskere innen livsvitenskap. For datahåndtering-planlegging drifter ELIXIR-NO en instans av DHP-verktøyet Data Stewardship Wizard med en tilrettelagt kunnskapsmodell for norske forskere innen livsvitenskap. ELIXIR-NO vil bidra med teknisk kunnskap og hosting av en utviklingsinstans av Data Stewardship Wizard.

Navn	PhD-on-Track
Beskriv samarbeidet	PhD-on-Track er et nasjonalt samarbeid mellom NTNU, UiB, UiO, UiT, HVL og NHH som fungerer som nasjonal ressursgruppe innen ph.d.-støtte og tilbyr nettsider med informasjon til doktorgradsstudenter og yngre forskere på tvers av fagfelt, bl.a. om åpen vitenskap. PhD-on-Track vil særlig bidra til kvalitetssikring i AP3 og promotering av støttepakken, bl.a. gjennom Bibliotekenes nettverk for ph.d.-støtte.

Vedlegg

Last opp vedlegg

- 2023_soknad_DHP_stottepakke_gantt.pdf
- 2023_soknad_DHP_stottepakke_referanser.pdf

Sammendrag og innsending